

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE DREPT

.....
FONDATA IN MDCCCLIX
.....

Conferința SSJ „CJUE-CCR : Un dialog necesar”

1 februarie 2022

Principiul cooperării loiale și rolul său în rezolvarea conflictelor

Prof. dr. Camelia Toader, fost judecător CJUE ian 2007- oct 2021

Preambul, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

Conștientă de patrimoniul său spiritual și moral, Uniunea este întemeiată pe valorile indivizibile și universale ale demnității umane, libertății, egalității și solidarității; aceasta se întemeiază pe principiile democrației și statului de drept. Uniunea situează persoana în centrul acțiunii sale, instituind cetățenia Uniunii și creând un spațiu de libertate, securitate și justiție.

PLANUL EXPUNERII

- I. Introducere. Sediul materiei. Terminologie
- II. Succinta incursiune istorica in jurisprudența CJUE
- III. Concluzii. Mai sinceri, mai loiali, mai puțin orgolioși?

I. Introducere. Sediul materiei. Art.4 TUE

- (1) În conformitate cu articolul 5, orice competență care nu este atribuită Uniunii prin tratate aparține statelor membre.
- (2) Uniunea **respectă** egalitatea statelor membre în raport cu tratatele, precum și identitatea lor națională, inerentă structurilor lor fundamentale politice și constituționale, inclusiv în ceea ce privește autonomia locală și regională. Aceasta **respectă** funcțiile esențiale ale statului și, în special, pe cele care au ca obiect asigurarea integrității sale teritoriale, menținerea ordinii publice și apărarea securității naționale. În special, securitatea națională rămâne responsabilitatea exclusivă a fiecărui stat membru.
- (3) În temeiul principiului cooperării loiale, Uniunea și statele membre **se respectă și se ajută reciproc** în îndeplinirea misiunilor care decurg din tratate. Statele membre adoptă orice măsură generală sau specială pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor care decurg din tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii. Statele membre facilitează îndeplinirea de către Uniune a misiunii sale și se abțin de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor Uniunii.

Art.4 (3) TUE (fostul art.10 TCE)

În temeiul principiului cooperării loiale, **Uniunea și statele membre se respectă și se ajută reciproc** în îndeplinirea misiunilor care decurg din tratate.

Statele membre adoptă orice măsură generală sau specială pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor care decurg din tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii.

Statele membre **facilitează** îndeplinirea de către Uniune a misiunii sale și **se abțin** de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor Uniunii.

II. Succinta incursiune în jurisprudența CJUE

a) Autonomia procedurala si limitările ei

- Principiul echivalenței

- **Principiul efectivității.** Trei etape istorice: minimalista (Rewe); exigentă (von Colson, Factortame); echilibrată (Preston, Unibet)

După Lisabona: art.19 alin.1 TUE

Succinta incursiune în jurisprudența CJUE

a) Autonomia procedurala si limitările ei

- Francovich 1991: Noua cale procedurala (europeana, de ultim resort): răspunderea statului pentru încălcarea dreptului UE
- Köbler 2003: principiul răspunderii statului a fost extins la încălcările dreptului UE de către instanțele naționale

b) (Alte) Cauze recente de aplicare a art.4 (3) TUE

- **Hot. 27 mai 2014 Spasic C-129/14 PPU** (mandat european de arestare), pct.70
- **Hot. 26 octombrie 2021 HM, TZ (cauzele conexate C-428/21 PPU și C-429/21 PPU)** (mandat european de arestare) pct.44 și 73
- **Hot. 15 iulie 2021 C-848/19P Germania/Polonia** (așa-numita Nord Stream II, principiul solidarității), pct 35 și urm
- **Concluziile AG din 9 septembrie 2021 în cauza C-213/19 Comisia vs.UK** (Articolul 4 alineatul (3) TUE – Articolul 310 alineatul (6) și articolul 325 TFUE – Combaterea fraudei – Cerința efectivității – Obligație de punere la dispoziția bugetului Uniunii a resurselor proprii – Răspundere financiară a statelor membre)

- **Hot. 21 decembrie 2021 cauzele conexate C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19** (Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE. Lupta împotriva corupției. Protecția intereselor financiare ale Uniunii. Articolul 325 alineatul (1) TFUE. Convenția «PIF». Proceduri penale. Decizii ale CCR privind legalitatea administrării anumitor probe și compunerea completurilor de judecată în materie de corupție gravă)
- **Hot. 18 mai 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19** (Natura și efectele juridice ale MCV și ale rapoartelor întocmite de Comisie în temeiul acestuia – Stat de drept – Independența justiției – Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE), pct 176, 178
- **Hot. 14 octombrie 2021 C-360/20 NE**

III. Concluzii. Mai sinceri, mai loiali, mai puțin orgolioși?

- EU Member States must not amend their laws on the organisation of justice in such a way as to bring about a reduction in the protection of the value of the rule of law. The principle of non-regression could also be applied to other values enshrined in Art 2 TEU (K.Lenaerts, discours in noiembrie 2017 in cadrul vizitei făcute la CCR si ICCJ)
- In order to face the challenges of the EU legal system, deference is presented as a paradigm of collaboration between courts. This model of judicial deference overcomes the shortcomings of other classical constitutional theories that try to settle, once and for all, the question of “who decides who decides?” (Ioana Raducu Pelin, *Deferential Dialogues between the Court of Justice and Domestic Courts* , 2014)